

Igor Päss jõudis oma elutööni juhuste kaudu

14.04.2005

Andres Palm

Konsultatsioonifirma Ariko ReServ juhi Igor Pässe erialavalikut kujundasid noorusaja huvialad ja juhuste jada.

Kuidas konsultatsioonialale sattusite?

Juhuslikult. Aga iga juhuse puhul mängib olulist rolli ettevalmistus. Seega - pigem pealtnäha juhuslikult.

Õppisite TPIs masinaehitustehnoloogiat. See on ju hoopis teine valdkond?

Selleni viis terve sündmuste jada. Minu lugemus oli tol ajal meeletult suur - kõik toleaeagsed jutusarjad, keskkooli ajal Loomingu Raamatukogu, püüdsin kõik aastakäigud tagantjärele ära osta. Kodus olid kõik kohad raamatuid täis. Kodu paneb paika inimese orientatsiooni. Kõrgharidus oli elementaarne eeldus, küsimust, kas minna edasi õppima või mitte, ei tekkinud.

Huvi Loomingu Raamatukogu vastu viitab pigem humanitaarsetele huvidele?

Käisin Pioneeride Palees mitmetes ringides, väiksest peale tegelesin purjespordiga. Hakkasin üsna noorelt sõitma päris suurte jahtidega, osalesin Muhu väina regatil. Kapten, kellega seal sõitsime, töötas tollases Kirjastuskomitees ning oli vaimsete huvidega mees. Paar hooaega sõitsime koos Ülo Vooglaiuga. Mitmed minu põlvkonna praegused tegijad olid purjetajate seltskonnas.

Sotsioloogia või sotsiaalsühholoogia pisiku saingi kusagil Muhu väinas loksudes. Tuulevaikusel või sadamates seistes läks ikka jutuajamiseks.

Sealt tekkis huvi laiemate teemade ja protsesside mõistmise vastu, mis viis mind hiljem Tartusse psühholoogiat õppima.

Edasiõppimisele mõeldes kaalusin kahte suunda - juurat ja majandust. Juura puhul oleks mulle huvi pakkunud see, millega tegelevad tänased advokaadid. Siis ei olnud advokaadi roll kohtuistungitel eriti suur, seega juura langes ära. Käisin keskkooli viimasel aastal TPIs majanduse ettevalmistuskursustel. Siis sain teada, et TPIs on majandus ainult neli aastat, peale seda ootab Vene kroonu. Ma ei ole militaarala kunagi eriti armastanud. Valisin tehnika, olemata küll tehnikafanaatik, aga see on selgepiiriline ala, mis mulle üldiselt meeldib. Läksin mehhaanikateaduskonda.

Kas jäite tänu Vene sõjaväele tehtud sundvalikuga rahule?

Kaks esimest õppeaastat ma eriti ei pingutanud, seal oli palju üldaineid - matemaatikat, keemiat. Kolmandast aastast tulid erialaained $\frac{3}{8}$ lõikeriistade geomeetria, metallograafia. Need hakkasid meeldima ja õppeedukus läks väga heaks.

Võibolla oleksin TPIst kohe ära läinud, aga esimese aasta lõpuks avastasin huvitava seltskonna, kes osalesid aktiivselt ühiskondlikes tegevustes, kinoklubis, pressiklubis, interklubis, komsomolikomitees. Suur osa nendest olid ühed ja samad inimesed, hiljem olid osad tegevad üliõpilasmalevas. Paljudega neist suhtleme siiamaani.

Jäin tänu sellistele inimestele, ka õppejõududele. Näiteks akadeemik Humal, kes ütles, et ei õpeta

meile matemaatikat, vaid üldist mõtlemist.

Neljandalt kursuselt tahtsin ära minna, sotsioloogia oli meeldima hakanud, see oli siis uus ja huvitav ala. Plaanisin Tartusse üle minna. Kateedri sekretär pani aru pähe, sõimas mu läbi ja käskis kõigepealt ühe eriala ära lõpetada. Tagantjärele olen talle selle eest tänulik. Inseneriharidus kujundas mõtlemist. Olen hingelt rohkem humanitaar, aga inseneriloogikast on palju kasu olnud.

Peale TPI lõpetamist läksin kohe Tartusse kaugõppes psühholoogiat õppima.

Teil ei olnud mõtet minna tööle tehnikaalale?

Peale viiendal kursust oleksin tahtnud tööle minna vaakumkeevituse erialale, aga ei saanud suunamist. See oleks võinud saada suunaks, kuhu oleksin jäänud.

Läksin konstruktoriks ENSV Teaduste Akadeemia Küberneetika Instituudi Eksperimentaalse Konstrueerimise Büroosse. Seal oli perioode, kui paar nädalat järjest polnud midagi teha, selle aja sai istuda Akadeemia raamatukogus. Hea aeg enese arendamiseks.

Sõjaväest te siiski ei pääsenud?

Peale TRÜs psühholoogia lõpetamist tahtsin minna EKE Tehnokeskuse juhtimislaborisse. Seal tegeleti EKE süsteemi paneeluuringutega.

Paraku kirjutasid arstid mind nägemata paberitele alla, et Päss on terve ja võib kaks aastat ohvitser olla. Sõjavägi oli huvitav elukool, mis puhastas kenasti ajusid. Mõtlemisvõime kadus tükiks ajaks. Viibisin kaks aastat Leningradi lähistel stroibatis, ehitusplatsil. Samal ajal hakkasid Nõukogude Liidus toimuma muutused, algas perestroika.

Tagasi tulles läksite juhtimislaborisse?

Mitte kohe. Oleksin ma sõjaväest tagasi tulnud aasta varem, oleksin võinud sattuda kuhugi mujale. Majanduskeskkond oli muutunud, eraäri hakkas esimesi märke ilmutama.

Sõitsin autoga mööda Liivalaia tänavat, keegi mööduja palus akna alla kerida ja küsis, kas ma tööd tahan. Sain teada, et Jaan Talts otsib Kõrgema Spordimeisterlikkuse kooli inimest. Tegelesin seal sportlastega poolteist aastat.

Siis kutsus mind taas EKE juhtimislabori seltskond, nad hakkasid tegema väikettevõtet EKE Ariko. Kümne inimesega loodud EKE Arikos olin algul jällegi universaalne töötaja, korraldasin ja organiseerisin, olin kursuste vedaja, hakkasin loenguid lugema.

Kogu varasem periood oli ettevalmistus järgnevas 16-17 aastaks. Priit Pärnal on film $\frac{2}{7}$ Ettevalmistusi iseseisvaks eluks $\frac{3}{2}$, minuga toimus midagi sarnast. 1988. aastast saadik olengi töötanud konsultatsioonifirmades.

Millal sellisest teadustööst äri hakkas kujunema?

Millalgi tekkis soov spetsialiseeruda, leida oma suund. Hakkasin tegelema koolitusega. Seejärel tuli huvi personalivaliku vastu, kuigi algul ei pidanud keegi seda ala atraktiivseks. Tegelikult oli Eestis psühhodiagnostikaga tegeletud ka varem, baas ja ajustrust olid olemas.

Uutes oludes oli vaja oma tegevuses leida ka majanduslik mõte, seda aga polnud. Siis ei osanud keegi prognoosida, kui kiiresti Eesti majandus kujuneb. Oli vaid arusaam, et kui mujal on personalivalikut vaja, küllap tekib vajadus ka siin.

Huvi teenuse vastu puudus?

Tõesti. Aga me tegelesime sellegipoolest enda kurssi viimisega. Käisin palju Soome konsultatsioonifirmades. Keegi ei öelnud meile ära - räägiti, kirjutati, joonistati. Aga kätte ei antud midagi. Kirjutasin kõik kuuldu hiljem mälu järgi üles. Nendest teradest panime kokku Põhja-Euroopa koolkonda järgiva personaliotsingu loogika. Kilukesi lisandus ka Ameerika koolkonna meetodite kohta.

Hiljem, kui meilt hakati küsima, kas me suudame teenust pakkuda, olime juba valmis.

Meie kliendid on firmad. Taipasime spetsialiseeruda tippjuhtide otsingule, aga kui vaja, komplekteerime ka kogu meeskonna.

Esimene meetod on avalik konkurss, selle kunst seisneb õigete teavitamiskanalite valikus.

Kes olid esimesed kliendid?

Soome ja Rootsi firmad, kes hakkasid üheksakümnendate algul siin oma tegevust laiendama - ABB, Electrolux.

Bo Hendriksson ABBst õpetas meile kliendina suurfirma nõudlikkust. Korporatsioonidel on personalivalikul omad nüansid. Hendriksson õpetas meid kuni hinnakujundamiseni välja.

Ta nägi teis järelkult potentsiaali?

Sel ajal polnud Tallinnas ühtegi teist firmat. Fontes tegutses tol ajal ainult Tartus.

Sellepärast tulidki paljud firmad meie juurde. Enamus neist on meie kliendid siamaani.

1993. aastast tegime struktuuriüksuse sihtotsingute läbiviimiseks. See oli jällegi ette vaatamine. Oli teada, et varem või hiljem tekib nõudlus juhtide sihtotsingu järele.

Aasta hiljem tuli koostöö sihtotsingufirmaga Friisberg & Partners?

Ühel konverentsil otsis mind üles üks soome härrasmees ja pakkus assotsieerunud partneri staatust Friisbergi ketis. 1998. aastal pakuti võimalust olla Friisbergis partner. Sellega kaasneb see, et kliendid, kes rahvusvahelist ketti pidi meile jõuavad, ei hakka enam küsima tausta järele. See on kvaliteedi tagatis.

Kumb otsingumeetod teile huvitavam on?

Avaliku konkursiga otsime parimat võimalikest, sihtotsing on nagu musta kassi otsimine mustast kastist. Määratletakse vajadus ning püütakse regioonist leida sellele kõige paremini vastav inimene. See on märksa põnevam, aga samas ka raskem.

Mis on töös teile kõige rohkem rahuldust pakkunud?

Mida rohkem otsinguid seljataga, seda rohkem tekib uusi kogemusi, mida saab töös kasutada. Kõik see arendab ja hoiab mõtte värskena. Tekib fooniteadmine, tausta analüüsimise oskus. Oskame oma meeskonnaga anda kliendile inimese kohta hinnangu kogu Eesti tööturu tasemel. Selline kogemustel põhinev oskus pakub kõige rohkem rahuldust. Eks see tähendab samas ka vastutust nii kliendi kui inimese ees.

Olete mõelnud, et võiks ka midagi muud teha?

Töö alal võiks ju ennast mõnes teises valdkonnas üles töötada, aga see võtaks viis kuni kümme aastast aega. Ning kas see uus asi sama hästi välja kukuks, ei tea.

Hakkasin jälle hobifotograafina pilte tegema. Olen inimestele alati soovitanud fotograafiat kui ühte parimat eneseväljenduse vormi. Digitaliseerumine on fotograafias tekitanud plahvatuse, me saame kõike teha, olla ise protsessi juures.

Muide, tahtsin peale keskkooli hoopis Moskva Kinoinstituuti minna. Kooli ajal käisin Kinoliidu noorteseksioonis, tahtsin saada operaatoriks. TPI kinoklubis näidati Moskva filmiarhiivist toodud Prantsuse ja Itaalia filme, mitmed kuulsad näitlejad ja re⁸/₄ isöörid käisid esinemas. Sattusin lugema Ingmar Bergmani maailmakuulsa operaatori Sven Nyqvisti artikleid valgusest. Kinoinstituuti saamiseks oli otsustav kollokvium, selle hirmu taha asi jäigi.

On teie erinevad huvid ja tegemised üksteist täiendanud?

Elule tagasi vaadetes ei tohiks olla piinavalt valus. Ei tahaks tunda, et midagi on tegemata jäänud. Aga alati võib leida ka mõne veenva põhjuse, mis mõni asi tegemata jäi.

Oleksin tahtnud rohkem Nõukogude Liidu erinevates regioonides reisida.

Milline on teie meeskond?

Peaksime rääkima pigem naiskonnast. Meil on üsna demokraatlik töökorraldus. Keegi kunagi hoiatas, et sellised seltskonnad lähevad kiiresti laiali, aga Ariko ReServist on ainult üks konsultant lahkunud - ta tahtis saada professoriks.

Kuidas te oma naiskonna kokku panete?

Minu jaoks üks hullemaid asju on sundregulatsioon. Ariko ReServ on ebatüüpiline, kui vaatame teisi Euroopa personaliotsingufirmasid. Mujal on konsultandid pigem majandusliku ja juhtimistaustaga. Kõrgpsühholoogia kogemust ja teadmist on suhteliselt vähe.

- tegele meeldiva ja võimetekohasega
- realiseeri oma visioonid
- leia endale õige ala

Nii nagu mind kutsuti kunagi EKE Arikosse, olen ka mina inimesi kutsunud. Nad on olnud väga head spetsialistid juba enne. Tiina Liblik, üks parimaid meditsiinipsühholooge näiteks sai samal ahvatlevaid pakumisi suurfirmadelt. Sellegipoolest eelistas ta meile tulla. Järelikult on meil inimestele midagi pakkuda.

Ka teie abikaasa Pille töötab teiega koos?

Pille jagab hästi infotehnoloogiat, see on meie töös järjest tähtsam valdkond ja praegu tema koordineerida. Temale loodan ka meie tooteportfelli laiendamisel.

Räägite töösajadest ka kodus?

Püüame seda vältida. Vahel tuleb jutuks, et homme on vaja teha seda või teist, aga otseselt me tööd koju kaasa ei tassi. Ma ei tööta enam hommikul üheksast õhtul kümneni nagu varem, isegi läptoppi ei võta koju kaasa.

Tunnete ilmselt kõiki Eesti tippjuhte?

Kõiki mitte, aga enamust vist küll. Paljud neist on ju needsamad poisid, kellega üheksakümnendatel hakati erinevates valdkondades tegutsema - kes läks ehitusse, kes hakkas automüügiga tegelema. Need suhted ei muutu, isegi kui kohtume üle mitme aasta. Aktiivne seltskondlik elu on minu jaoks väheoluline.

Konsultandina on kõige toredam, kui öeldakse aitäh, sageli tuleb see tänu uue kliendina.

Kuidas puhkate?

Pikad vestlused väsitavad vahel päris ära. Kuulata tuleb väga tähelepanelikult ja see on füüsiliselt väsitav. Siis tahaks lihtsalt vait olla. Lähen metsa või mere äärde. Võin ka kättpidi mullas olla, seegi maandab. Kui võimalik, püüan olla Hiiumaal, kuigi seal käimine on aeganõudev. Väljapoole Eesti eriti ei kisu, siin on nii palju ilusaid kohti.

Igori elujaatav sära on nakkav Mati Sööt, Inscape Baltic

Minu tutvus Igoriga ulatub enam kui 20 aasta taha, mil samal ajal Tartu Ülikoolis psühholoogiat õppisime, tema küll juba kaugõppes, teist kõrgharidust omandades.

Mul pole palju koolivendi, kellega olen 20 aastat lävinud. Igoriga aga oleme ikka ja jälle kokku saanud.

Viimased seitse aastat oleme ka koostööd teinud $\frac{3}{8}$ tema õigeid inimesi otsides ja mina neid koolitades.

Igoriga on alati eriline tunne koos olla. Tema elujaatav sära on nakkav, tema püsivus ja stabiilsus emotsionaalse inimese kohta harukordsed.

Nii perekond, Ariko ReServ ja sealsed kolleegid kui ka tõsine fotograafiahobi on kõik väga püsivad nähtused Igori elus. Meie ebastabiilses ümbruses on see silmatorkav ja sümpaatne.

Igor väärleb austust ja usaldust. Ja pole ka imestada, et Igor on olnud püsivalt edukas.

Sünniaeg: 9.04.1955

Perekonnaseis: abielus, lapsed Kirke (1992), Oliver (2000)

Hariduskäik

- 1983 TRÜ, psühholoogia
- 1978 TPI, masinaehitustehnoloogia, metallilõikepingid ja -instrumendid
- 1973 Tallinna 22. Keskkool

Ametikäik

- 1996 ... konsultatsioonifirmade keti J. Friisberg & Partners ³/₈ I.C.C. Partners partner
- 1993 ... J. Friisberg & Partners OÜ juhtivpartner, konsultant
- 1991... Ariko ReServ ASi juhatuse esimees
- 1988-1991 EKE Ariko ASi konsultant

Osalemine avalikus elus

- Tallinna Nõmme Rotary Klubi
- Eesti Personalitöö Arendamise Ühing

Hobid

- lugemine
- aiandus
- fotograafia